

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР
Г70

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Андрій Єрмоленко*

ISBN 978-617-12-0516-1

- © Горовий Р., 2013—2015
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2016
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2016

Біблія

Микола повернувся з Америки. Назавжди. Не те щоб там не жилося, однак якщо кожен раз думаєш про батькове поле, згадуєш запах стерні та смак щойно надоєного молока, то ані Новий Йорк, ані Бостон ніколи не стануть рідними.

Перед переїздом він обдзвонив рідню і поспитав кому чого привезти. Сестра замовила ноутбук, батьку з мамою взяв по гарній мобілці. Племінникам набрав дрібної електроніки. А от дід Сава майже загнав Миколу в глухий кут.

— Привези мені Біблію. Ох і гарні ж у вас там в Америці Біблії бувають.

«Біблію то й Біблію», — подумав Микола, поклавши слухавку. І хоча старий ніколи не був набожний, та Микола не бачив його понад десять років, а отже, дід Сава міг змінити ставлення під смерть.

Знайти Біблію виявилось не так просто, як гадалося. Спочатку Микола пішов по нью-йоркських храмах. Зайшов у Свято-Миколаївський храм. Не зміг вибрати. Потім у Храм Христа Спасителя на Сімдесят Першій вулиці. Теж очі розбіглися. Хотілося діду подарувати щось так, щоб, як кажуть, до кінця життя. Не просто ж так просив старий Книжку Книжок. Нарешті в Брукліні, у парафії Святої Богородиці, він таки знайшов Біблію, яка сподобалася.

Не велика, однак і не миршава. З гарною шкіряною палітуркою з витиснутим на ній хрестом, прикрашеним камінцями. Не коштовні, звісно, однак усе одно доволі симпатичні. Папір цупкий, дорогий, трохи аж жовтуватий, під старовину. Та найбільше впав в око Миколі шрифт. Такий дід і без окулярів прочитає.

І ось тепер Микола йшов вулицею рідного села до хати діда Сави. Той жив на хутірці біля ставу. І попри вік, так і не схотів перебиратися до родини.

— Я в цій хаті народився, тут і помиратиму, — відказував він на всі пропозиції.

Микола побачив діда здаля. Той стояв біля хвіртки і неначе виглядав Миколу. У старому засмальцьованому кожусі, кашкеті й чоботах, які він носив і взимку, і влітку. Дід саме скручував з газети самокрутку.

— Ну привіт, мараканець, — простягнув дід руку.

— Доброго здоров'я, діду Саво. — Толік зняв блайзер і потис дідову долоню.

— То що? — Дід наслинив самокрутку. — Гарно там, де нас немає? Не до душі Америка?

— Та тягне в Україну, хоч ти плач.

— Так, своя земля то своя земля.

Дід підпалив самокрутку. Навколо поплив запах самосаду.

— А я, діду, привіз вам гостинця. — Микола зняв зі спини наплічник і витяг звідти пакет. — Тримайте свою Біблію.

— Ох ти ж, ану давай. — Дід узяв пакет, витяг з нього паперовий, обв'язаний стрічкою пакунок.

За якусь мить він розв'язав стрічку, і на світ божий з'явилася книжка. Каміння заблищало у вечірніх променях сонця.

— Гарна? — не витримав Микола.

— Та гарна. — Дід вертів красу в руках, не знаючи, куди подіти.

З його обличчя Микола бачив: щось не так. Чимось та не вгодив.

— Що не так?

— Ну я навіть не знаю, таку красу жалко якось.

— Тобто жалко?

— Ти розумієш, у нас тут ходили якісь ваші, з Америки, проповіді читали. І роздавали Біблії. Такі маленькі, із тонким папером. Дуже було зручно в задній кишені носити. І сторінки легко виривалися. То я думав, ти мені теж таку привезеш.

— А нашо сторінки виривати? — струснув головою Микола, якому здалося, що він не розчув останньої фрази діда.

— Ну як нашо виривати? На самокрутки. А оце... — дід крутнув подарунок у руках, — у яку кишеню засунеш? Та й папір цупкий.

Микола нічого не відповів. Він відвів погляд і глянув на село. Хатки білили на тлі зелені в призахідних променях.

«Хоум, світ хоум, — подумалося Миколі. — Нічого тут не змінилося. Геть нічого».

Борги

Іванко встав рано, сходив у церкву. Потім, як годиться, розговорилися з сусідом. Не сильно, однак по три чарчини навіть у поганій хаті п'ють.

Далі Іванко подзвонив матері. Поздоровив, усе людськи, як годиться.

А тут уже й обід. Нарізав Іванко паски, шмат сала врізав, яєць аж трійко взяв, вибрав по-хазяйськи ті, що тріснули, доки з церкви ніс. Заліз у буфет, аж гульк — а горілки й нема. Навіть на чарку.

— Шо ти вдієш, треба до Горпини йти, — буркнув Іванко. — На суху яке свято?

Він підвівся, глянув у трюмо і, пригладивши рукою неслухняного чуба, пішов надвір.

Горпина жила на іншому кутку села. Зазвичай він купив би півлітру в сільмагу, однак у свята той не працював.

Хвилин за тридцять Іванко вже стояв біля Горпининої садиби. Умовно постукавши у вікно, він переминався з ноги на ногу.

— Привіт, Іванку! — Горпина прочинила шибку. — Чого тобі вдома не сидиться?

— Мені б півлітру.

— Ти, Іванку, добрий хлоп, однак у борг я тобі більше не дам. Ти мені вже за дві літри винен. Тож, хоч і Великдень, або гроші, або гуляй.

Горпина хотіла причинити шибку, та Іванко притримав.

— Не поспішай, я розрахуюся. — Іванко витягнув з кишені штанів старенького шкіряного гаманця і, трохи відкривши, тицьнув Горпині.

— Дивись!

— Шо там? — Горпина висунулася з вікна, зазираючи в надра гаманця. У наступну мить очі Горпини стали великими, як два блюда. Вона перелякано прикрила губи рукою. — Та невже?

— Так і є, — задоволено пхикнув Іванко. — Візитка Яроша!

В школі

Не знаю, як у вас, а у нас у школі всі умовно ділилися на підприємчівих, лошків і бандитів.

От був у мене в класі чувак, Вова. Так він був підприємчівим. Яюсь, їдучи з батьками десь у потязі, він випросив купити йому кілька фотографій, які тоді продавали глухонімі.

Чорно-білі, іноді розфарбовані фотки були різні, у тому числі й «для дорослих», та Вова для таких був замалий, тож купів дві для загального користування.

На одній було закомпоновано кілька знімків Висоцького і його віршів. На другій, про неї, власне, й мова, були якісь негри-качки, з біцепсами, більшими за голову, а в центрі колажу автор вліпив Сталлоне — відомий кадр з першого «Рембо», де він з автоматом суне на камеру з перекошеним лицем і пов'язкою на мокрому волоссі.

І от Вова за допомогою татового «Зеніту» та увелічителя розмножив колаж і почав продавати його в школі шось чи по десять, чи по п'ятнадцять копійок. Скільки він там заробив, не знаю, брехать не буду, та ось прийшли до мене друзі, такі самі лошки, — мовляв, і собі хо Рембо, а Вова навіть у борг не дає, тіко нал.

— Ну шо, — кажу, — друзі-ботаніки, як мінімум одну фоточку купити тре'.

Скинулися, купили. Я її під скло, дістав свій ФЕД, наклацав цілу плівку. Проявив.

Уявіть загальну картину. Допоки я там ворожу з бачками, проявітелями, закріпітелями, під будинком сидить ціла шобла і чекає падіння Вовиної імперії.

Одним словом, усе вдалося. Надрукував я того Рембо десь три чи чотири пачки по десять фоток. Розібрали хлопці, пішли, задоволені, по домівках.

Аж увечері виходжу, а під парадняком мене вже чекає Вовка і ще двоє дебелих пациків, представників третьої шкільної гілки цивілізації — бандитів.

— Оно він, — тицьнув у мій бік Вовка й відійшов.

Ну що, робити нема чого, підходжу до цих двох старших. Аж раптом бачу, йой, один з них мій далекий родич. Той, бачу, теж мене впізнав. І якось так уся мізансцена різко міняється в бік «о, малий, привіт, а я оце думаю, ти не ти, як справи, а пам'ятаєш, як ми ото в селі у твоєї баби на веранді у війнушки грали?»

Бачу Вовка скис. А за кілька хвилин, отримавши підсрачника від мого родича, побіг у бік заходу сонця.

Так я перейшов з лошків до бандитів.

Іван Іванович

Іван Іванович не мав обох рук. Тобто руки мав, не мав кистей — відірвало на війні. Рани, звісно, затягнулися, однак усе подальше життя Іван Іванович жив так, з культями.

Уперше я побачив його, коли йшов у школу. Стара школа була поруч з аеродромом. Лише бюст Леніна в актовій залі вказував, що це храм знань, а не стайня, якою ця споруда й була під час німецької окупації.

Іван Іванович був дійсно світлим ликом у цій стайні. Він не мав рук, але в нього було таке серце, якого не мали всі ми разом.

Я, першокласник, побачив його відразу. У піджаку, з культями, він знімав перше вересня на кінокамеру.

Я не буду брехати, що ми товаришували — діти не вміють товаришувати з набагато старшими, та ще й з каліками. Однак я часто спілкувався з ним, питав поради.

Останній раз ми бачилися понад десять років тому. Він уже поганенько ходив, однак очі так само світилися жагою життя, як і в той день, коли я побачив його вперше. Іван Іванович пропрацював кіно-, а потім відеооператором усе своє життя. Без обох рук.

Першому знайомству з фото- та відеотехнікою я завдячую йому. У моєму житті не дуже багато траплялося людей із силою волі його рівня.

Я весь час згадую Івана Івановича, коли мені справді страшно або я маю зробити вибір. І все стає на місця. А ще він дуже любив Україну. Я певен, що він, якби був живий, і зараз був би там, де журналісти в найбільшій небезпеці. На лінії вогню.

Про музику

— Ви розумієте, — казав бородатий дядько, учитель музичної школи, моїй мамі, — він ще маленький, у нього пальці мають зміцніти. Саме тому на гітару беруть не в першому, а в третьому класі.

З цими словами мене після півроку занять потурили з музикалки. Я дійсно був ще малий, однак якщо бути чесним, то оті сольфеджіо і гами мені були не цікаві.

Я хотів грати, як Висоцький, а отже, як тільки вивчив сім акордів і бій, то почав бриньчати по своїй, відмінній від шкільної програмі. Саме тому мене й виперли.

Оскільки школа й хочу грати — поняття різні, то грати я не кинув. Ба більше, згодом таких, як я, любителів побриньчати під парадним набралася ціла компанія.

Мої батьки, подивившись на всю цю вуличну тусню, вчинили за висловом: не можеш щось подолати, то очолю. «Давайте, пацани, перебирайтеся сюди, ось ключ, — сказав якомсь мій батько. — Підвал прямо під нашою квартирою, грайте скільки хочете, заважати нікому не будете».

Так уперше в житті ми зробили підпільну чи, краще сказати, підвальну групу. Наша репетиційна база в підвалі мала кілька гітар і навіть майже повну ударну установку. Ми гамселили кілька років, причому власні пісні, бо виявилось, що слова я міг писати сам.

Ми вирости, усі музики окрім мене пішли вчитися у восьму бурсу на зварювальників. І там, до речі, теж організували групу з назвою «Б-8».

Я пішов своєю дорогою. Грати на гітарі не кинув, однак у музичних групах більше участі не брав. Колись, на самому початку дев'яностих, пацани попросили мене написати їм пару пісень для якогось фестивалю, що саме зароджувалися по всій країні. «Ну таке, Руся, напиши, щоб було солідне, щось гостросоціальне і під Цоя. Звісно, я написав, мені що? Сів і нашкрябав. Розставив акорди і показав ритм. Щось вони там навіть десь грали, однак я вже поїхав з України і не чув на власні вуха.

А оце сьогодні впіймав себе на думці, що ходжу насвистую якийсь мотив. Згадував довго, аж раптом усе вмить

Зміст

Біблія.....	5
Борги.....	8
В школі.....	9
Іван Іванович.....	11
Про музику.....	12
Вася.....	14
Без війни.....	16
Все продумано.....	17
В холі.....	18
Зайві гроші.....	20
Чонкін.....	21
Наші.....	23
В тилу.....	24
Пацани.....	26
Обіцянка.....	28
Однокласник.....	29
Втікач.....	31
Старий Гобі.....	33
Бембік.....	35
Диванний сепаратист.....	37
Герої майбутнього роману.....	39
Люди і нелюди.....	40
Фрау.....	42
Відра.....	44
Ленін.....	45

Сепаратист.....	48
Щур.....	50
Нова влада.....	53
Любі.....	55
Воїн.....	57
Баба Аня.....	59
Телефонна розмова.....	61
Хліб.....	64
Сором.....	66
Він.....	68
Емігрант.....	69
Аким.....	71
Вовк.....	73
Заробітчанин.....	75
Сон на війні.....	78
Стати дорослим.....	79
Подорожні.....	81
Гапочка.....	82
Вибори.....	85
Раби.....	89
Седой.....	93
Світлана Іванівна.....	95
Коля.....	98
Осінь на Донбасі.....	100
Блокпост «Беркуту».....	102
Лариска.....	105
Друг.....	107
Коала Маня.....	108
Янукович у Міжгір'ї.....	110
Термінал.....	114
З татом.....	116
Зустріч на Майдані.....	117
Передок.....	120
Дорога.....	123

Шаман.....	125
Партизан.....	127
Про собак.....	129
Баба.....	130
ДТП.....	132
Москва.....	134
Новий рік.....	136
Скільки літ, скільки зим.....	138
Галя.....	140
Кордон.....	142
Майк.....	145
Цілі.....	146
На фронт.....	148
Змінюючи світ.....	150
Сусіди.....	151
Тепла зима.....	153
Пам'ятник Майдану.....	154
Діалоги.....	156
На вокзалі.....	157
У потязі.....	159
Оповідання.....	161
Скрябін.....	163
Привід.....	165
Батько.....	167
Онук.....	169
Перекур.....	171
Нічні дзвінки.....	173
Мурка.....	174
Обручки.....	177
Життя в Кряківці.....	178
Червоноголовий сорокопуд.....	179
Мама.....	182
Книжка.....	184
Вадік.....	186

Тиша	189
Сюрприз	190
З дідом	194
У кафе	196
Віка Івлева	198
Рідня	199
У столиці	201
Правосеки	203
Зустріч	206
Однокласники	208
Білорус	211
Фотоательє	213
Помер	216
Вічність	219
Вдова	220
Пустити мене	224
Рем	225
Церква	227
Волонтери	230
Гусак	231
Павло Зібров	233
Хлопець	234
Свої	236
Передбачення	237
Політінформація	238
Щастя	241
Головна фотографія	243
Дідова наука	244
Михась	246
Люди	248
Помічниця	250
Мертвяк	252
Німці	254
Вечеря	256

Антонівка	258
Втома.	259
Берлін	261
У Кельні.	264
Ковьор.	266
Німеччина.	268
Полишаючи Донбас.	270
Вітя.	271
Молоді.	272
Родичі	274
Новини	275
Михалич	279
За життя	282
Пожежа	283
Свято	285
Ножик	287
Трійник Вакарчука.	289
На Батьківщину.	291
Наука	293
Підручник.	295
Маленький чиновник.	297
Аеропорт	299
Вечір удома	302
Аватари.	304
Баба Маня.	307
Святвечір	310